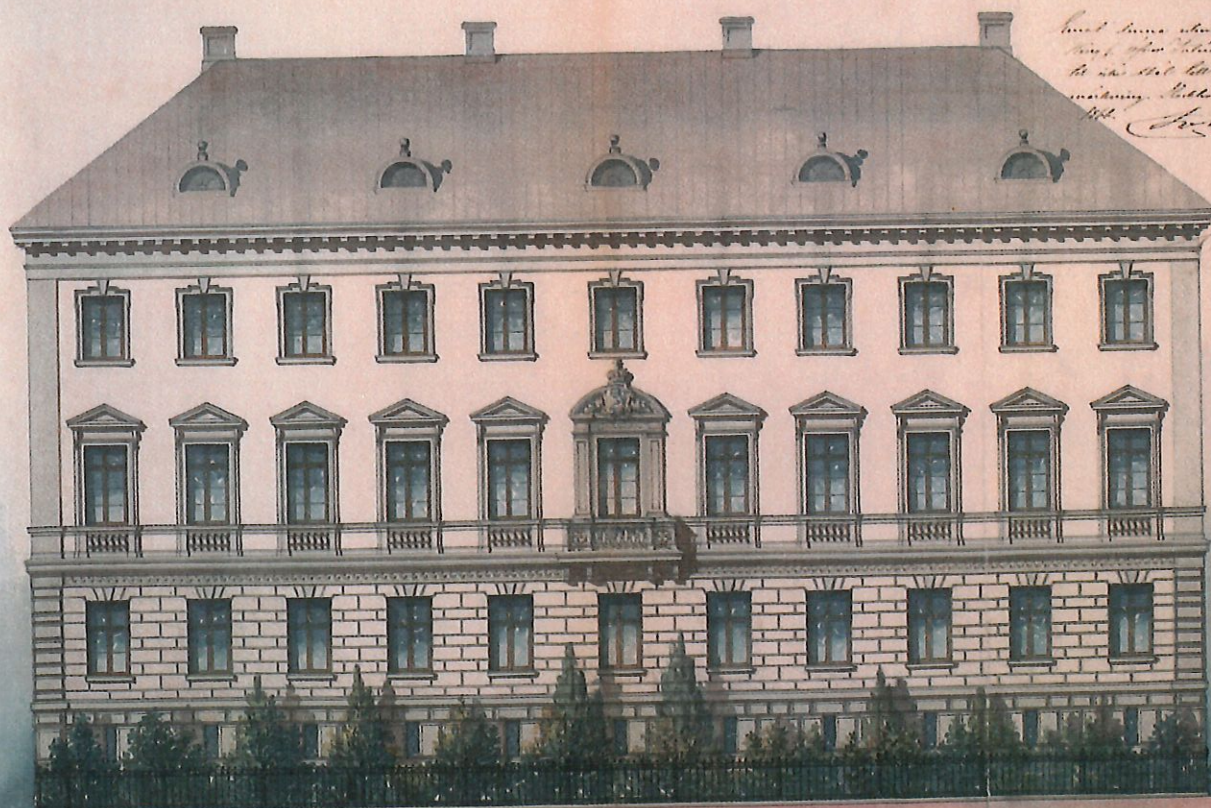

Ministerhotellet

Unionens glemte maktarena

ODD INGE SKJÆVESLAND

Façade af Blasis Holm Havnens

ARNEBERG FORLAG

STEINHUGGETE TRAPPER med jerngelendre førte inn til store stuer med lysekroner, kontorer med forgylte skrivebord og soverom med imperialsenger. Med fløyene hadde det herskaplige murhuset godt over ett hundre rom. I stallen var det plass til fire hester. Tjenerne skremte både barn og voksne med at det spøkte.

Lørdag 27. mai 1905 forlot den norske statsministeren Jørgen Løvland og statsrådene Harald Bothner og Edvard Hagerup Bull det historiske huset i hjertet av Stockholm. De skulle i statsråd med kong Oscar II på slottet i Gamla Stan. Det var svak vind og litt regn på Blasieholmen.

De første norske statsministrene bodde og arbeidet av alle steder i den *svenske* hovedstaden. I det tre etasjers huset på en av Stockholms mest attraktive tomter hadde statsministeren og to andre norske statsråder base. I dag kan de svenske makthaverne i både regjeringen, Riksdagen og på slottet, samt tusenvis av fastboende og turister, se over mot der Det Norske Ministerhotellet i Stockholm en gang lå: Mellom Grand hotel og Nationalmuseum, midt i mot det kongelige slott i Gamla Stan.

Drapet på svenskenes solkonge Gustaf III i 1792 ble trolig planlagt i dette huset, og den gifteklare norske statsministeren Ole Richter skjøt seg her i 1888 etter å ha blitt sviktet stygt av sin venn Bjørnstjerne Bjørnson og Johan Sverdrup. Herfra går det en tråd fra den egenrådige Carl Johan til hans sønnesønn Oscar II's problemer. Asfalt har stort sett glattet over brosteinene fra unionstiden, men her ligger forhistorien som gjør fremtiden usikker for dagens svenske tronarving, kronprinsesse Victoria.

I unionstiden var det kamp mot kongenes store makt, men ikke så mye mot de kongelige personlig. De siste årene har de kongelige personene blitt vel så mye kritisert som selve monarkiet. Kongefamiliene i Norge og Sverige har mistet makten og sitter igjen som viktige

symboler i en tid med store utfordringer. Carl Johans etterkommere er langt mer sårbare nå når det er blitt vanskelig å skjule eventuelle feiltrinn. Dessuten spiller dagens unge med blått blod nye roller med nye begrensninger.

I 1814 sørget Carl Johan, tipp-tipp-oldefar til den nåværende kong Carl Gustaf, for at Sverige fikk Norge som et plaster på såret for at Russland hadde tatt Finland fra dem fem år tidligere. Norge var den gangen bare en provins i Danmark, som tapte Napoleonskrigen sammen med Frankrike. Likevel fikk Norge beholde sin ferske og radikale grunnlov, fordi Carl Johan av og til var overraskende ettergivende overfor sine nye undersåtter som han hadde tatt med makt.

Den norske regjeringen ble skilt i fødselen av den svensk-norske unionen. Verden har neppe opplevd en så geografisk splittet regjering andre steder. Fra 1814 ble svenske grever sendt til Kristiania for å lede den norske regjeringen der. Samtidig måtte tre av regjeringens medlemmer til Stockholm for å være nær kongen. De stilte hver uke i norsk statsråd med norske saker på slottet i Gamla Stan. Når saker som var felles for de to landene skulle behandles, kom nordmennene sammen med svenske kolleger for å ha sammensatt statsråd med kongen. I tillegg holdt Hans Majestet såkalt ministerielt statsråd for diplomatiske saker med representanter for sine to regjeringer.

Det har vært skrevet hundrevis av hyllemeter om unionskongene, Stortinget og regjeringen i Kristiania – og ikke minst om forholdet mellom disse tre institusjonene. Men det var en fjerde maktarena som bare så vidt har vært omtalt: Ministerhotellet, hvor den norske statsrådsavdelingen i Stockholm holdt til. Til sammen 100 norske statsråder bodde og arbeidet på Blasieholmen fra 1814 til den svensk-norske unionen ble oppløst i 1905. Huset de holdt til i forteller den ukjente historien om hvorfor det skar seg mellom svenskene og nordmennene.

Norges ustoppelige kamp for egen selvstendighet i unionen med den mektige storebror Sverige er blitt arvet av de nye generasjoner nordmenn. Mange reagerer fortsatt allergisk mot at Norge om noen år kanskje blir med i noe som kalles union. Det kan være noe av forklaringen på at et flertall av velgerne både sa nei til EF i 1972 og